

Presennol

Y Cyngorydd JC Spanswick – Cadeirydd

S Aspey	SE Baldwin	TH Beedle	JPD Blundell
MC Clarke	N Clarke	HJ David	C Davies
P Davies	PA Davies	SK Dendy	DK Edwards
J Gebbie	T Giffard	RM Granville	CA Green
DG Howells	M Hughes	RM James	B Jones
M Jones	MJ Kearn	DRW Lewis	JE Lewis
JR McCarthy	D Patel	RL Penhale-Thomas	AA Pucella
KL Rowlands	RMI Shaw	CE Smith	SG Smith
RME Stirman	G Thomas	T Thomas	JH Tildesley MBE
SR Vidal	MC Voisey	LM Walters	KJ Watts
DBF White	A Williams	AJ Williams	HM Williams
RE Young			

Ymddiheuriadau am Absenoldeb

NA Burnett, RJ Collins, A Hussain, JC Radcliffe, E Venables, CA Webster a/ac JE Williams

Mynegodd nifer o Aelodau eu cydymdeimlad â'r Cyngorydd Collins, oherwydd bod ei dad wedi marw yn ddiweddar yn anffodus.

Swyddogion:

Mark Galvin	Rheolwr Gwasanaethau Democraidd Dros dro
Lindsay Harvey	Cyfarwyddwr Corfforaethol – Addysg a Chymorth i Deuluoedd
Carys Lord	Chief Officer - Finance, Performance & Change
Claire Marchant	Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles
Janine Nightingale	Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau
Andrew Rees	Swyddog Gwasanaethau Democraidd - Pwyllgorau
Mark Shephard	Prif Weithredwr
Kelly Watson	Prif Swyddog – Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Rheoleiddio

615. DATGANIADAU O FUDDIANT

Gwnaed y datganiadau canlynol o fuddiant:

Y Cyngorydd JC Spanswick – Mae diddordeb niweidiol yn Eitem 8 ar yr Agenda fel aelod agos o'r teulu yn derbyn Gostyngiad Treth y Cyngor (CTR) o dan y Cynllun CTR. Gadawodd y Cyngorydd Webster y cyfarfod tra roedd y cais hwn yn cael ei ystyried.

Y Cyngorydd Paul Davies - Diddordeb niweidiol yn Eitem 8 ar yr Agenda fel aelod agos o'r teulu yn derbyn Gostyngiad Treth y Cyngor (CTR) o dan y Cynllun CTR. Y Cyngorydd J Gebbie, buddiant personol yn eitem 13 ar yr Agenda, fel aelod o Bwyllgor yr NJC. Gadawodd y Cyngorydd Voisey y cyfarfod tra bod y ceisiadau hyn yn cael eu hystyried.

Y Cyngorydd D White - Diddordeb niweidiol yn Eitem 8 ar yr Agenda fel aelod agos o'r teulu yn derbyn Gostyngiad Treth y Cyngor (CTR) o dan y Cynllun CTR. Gadawodd y Cyngorydd Webster y cyfarfod tra roedd y cais hwn yn cael ei ystyried.

Y Cynghorydd B Jones - Diddordeb niweidiol yn Eitem 8 ar yr Agenda fel aelod agos o'r teulu sy'n derbyn Gostyngiad Treth y Cyngor (CTR) o dan y Cynllun CTR. Gadawodd y Cynghorydd Webster y cyfarfod tra roedd y cais hwn yn cael ei ystyried.

Y Cynghorydd RM James – Diddordeb personol yn Eitem 8 ar yr Agenda fel aelod o'r teulu sy'n derbyn Gostyngiad Treth y Cyngor (CTR) o dan y Cynllun CTR.

Y Cynghorydd J Gebbie, buddiant personol yn eitem 13 ar yr Agenda, fel aelod o Bwyllgor yr NJC. Gadawodd y Cynghorydd Webster y cyfarfod tra roedd y cais hwn yn cael ei ystyried.

Y Cynghorydd D Patel – buddiant rhagfarnol yn Eitem 16 gan ei bod wedi'i henwi yn yr adroddiad. Gadawodd y Cynghorydd Webster y cyfarfod tra roedd y cais hwn yn cael ei ystyried.

Y Cynghorydd D Patel – buddiant rhagfarnol yn Eitem 16 gan ei bod wedi'i henwi yn yr adroddiad. Gadawodd y Cynghorydd Webster y cyfarfod tra roedd y cais hwn yn cael ei ystyried.

Y Cynghorydd RE Young – Diddordeb niweidiol yn Eitem 6 ar yr Agenda, gan ei fod yn aelod o Gyngor Cymuned Coety Uchaf. Gadawodd y Cynghorydd Webster y cyfarfod tra roedd y cais hwn yn cael ei ystyried.

616. **CADARNHAU COFNODION**

PENDERFYNIAD: Bod Cofnodion y cyfarfod Cyngor a gynhaliwyd ar 22 Ionawr 2020 yn cael eu cymeradwyo fel cofnod cywir.

617. **I DDERBYN CYHOEDDIADAU GAN:**

Y Maer

Yn gyntaf, hoffwn estyn croeso cynnes i'r Cynghorydd Chris Davies fel cynrychiolydd newydd o ward Caerau i'w gyfarfod cyntaf o'r Cyngor.

Ers amserlen brysur y Nadolig mae dechrau'r flwyddyn wedi bod yn gymharol dawel ac ar y nodyn hwnnw hoffwn ddymuno Blwyddyn Newydd ddiogel, iach a hapus i bawb yma heddiw a lledled Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr.

Mae enwebiadau Gwobrau Dinasyddiaeth y Maer bellach ar gau a chyflwynwyd dros 30 o enwebiadau sydd bellach yn cael eu hasesu, gyda fformat y cyflwyniadau i'w cytuno maes o law, yn dibynnu ar y sefyllfa gydag unrhyw gyfyngiadau oherwydd Covid. Fodd bynnag, rhagwelir y bydd hyn yn cymryd lle ym mis Mawrth 2022.

Yr wythnos nesaf ddydd Iau 27 Ionawr bydd yn Ddiwrnod Cofio'r Holocaust. Un Diwrnod yw'r thema ar gyfer Diwrnod Cofio'r Holocaust 2022 yn y gobaith y bydd Un Diwrnod yn y dyfodol lle na fydd hil-laddiad yn digwydd mwyach. Gofynnir i bobl oleuo eu kannwyll goffa eu hunain gartref eleni i gofio'r rhai a gollwyd a'r rhai a effeithiwyd yn barhaol gan effeithiau'r hil-laddiad. Gan na fydd unrhyw gasglu ffurfiol yn digwydd, byddaf yn goleuo kannwyll ar ran y Fwrdeistref Sirol yn siambr y Cyngor a bydd yn cael ei recordio ar fideo.

O ran codi arian elusennol y Maer, bydd Her 3 Copa Cymru yn cael ei gynnal ar 2 Ebrill 2022. Y bwriad yw dringo Pen-y-Fan yn gynnar iawn yn bore cyn symud ymlaen i Gader

Idris ac yna dringo'r Wyddfa yn ystod y prynhawn. Y bwriad yw cwblhau'r cyfan o fewn 24 awr. Os oes gan unrhyw un ddiddordeb mewn cymryd rhan a helpu i godi arian ar gyfer Lads & Dads a Chanolfan Gofalwyr Pen-y-bont ar Ogwr, yna cysylltwch â mi erbyn diwedd y mis fel y gellir cadarnhau'r niferoedd terfynol.

Yn olaf, nodwch os ydych yn ymwybodol o unrhyw un a allai fod yn dathlu eu Pen-blwydd yn 100 (neu'n hŷn na 100 oed), neu efallai eich bod yn dathlu pen-blwydd priodas arbennig yna cysylltwch â mi drwy Mayor@Bridgend.gov.uk lle gellir gwneud trefniadau ar gyfer ymweliad gan y Maer a'r Faeres. Hyd yn oed os na ellir ymweld â'r cartref oherwydd cyfyngiadau Covid, yna fe ellir parhau i wneud y trefniadau i anfon cerdyn ac anrheg.

Dirprwy Arweinydd

Efallai y bydd gan aelodau ddiddordeb mewn gwybod ein bod, ynghyd â'n partneriaid gwastraff Kier, yn treialu cerbyd trydan ar gyfer casglu sbwri yr wythnos hon.

Fe'i gelwir yn 'eCollect', dechreuodd y lori newydd ei rowndiau ddydd Llun ac mae'n cael ei defnyddio i gofnodi gwybodaeth hanfodol a fydd yn cefnogi penderfyniadau yn y dyfodol ar y defnydd cynyddol o gerbydau allyriadau uwch-isel.

Mae'r eCollect yn cael ei dreialu er mwyn gweld a yw'n gweithio'n llwyddiannus ai peidio.

Yn benodol, rydym yn monitro sut mae'n perfformio wrth gasglu gwastraff o gymunedau ein cymoedd, ac wrth gludo'r gwastraff i'r Ganolfan Adfer Deunyddiau ac Ynni yn Jersey Marine.

Mae'r cerbyd, sy'n cael ei weithgynhyrchu gan y cwmni Dennis Eagle, eisoes wedi'i asesu am ei barhad a'i berfformiad ar wahanol arwynebau ffyrdd ac o dan wahanol amodau.

Mae'r cyfnod treilau hwn yn cynnig cyfle gwych i weld ei werth ac i'w fesur fel rhan o'n hymrwymiad o dan agenda Di-garbon 2030. Bydd hyn yn clymu gydag eich ymdrechion diweddar i osod mwy o seilwaith gwefru ar gyfer cerbydau trydan, defnyddio tacsis trydan ar gyfer gweithredwyr fflyd a llawer mwy.

Gobeithiaf allu cyflwyno mwy o newyddion i'r Aelodau am yr arloesedd hwn yn fuan iawn.

Aelod Cabinet – Gwasanaeth Cymdeithasol a Chymorth Cynnar

Bydd yr Aelodau eisoes yn ymwybodol o'r pwysau eithafol yr ydym yn parhau i weithredu oddi tanynt, roedd eisoes yn eithriadol o anodd hyd yn oed cyn y pandemig, a'r effaith y mae hyn yn ei chael ledled y rhanbarth ar recriwtio i'r sector gofal cymdeithasol yn ei gyfanrwydd.

Fel rhan o'n hymateb parhaus i hyn, mae cam nesaf ein hymgyrch recriwtio ar fin cael ei lansio.

Gyda ffocws pendant ar pam mae dewis gyrfa ym maes gofal cymdeithasol yn ddewis da a gwerth chweil, bydd yr ymgyrch yn cynnwys cymysgedd o fideos, datganiadau newyddion, erthyglau am y manteision, swyddi cyfryngau cymdeithasol i gyrraedd cynifer o ymgeiswyr â phosibl. Rwyf wedi bod yn ffodus i gael rhagolwg o rai o'r fideos hyn. Roedd yn ysbrydoledig nodi bod hyn yn cael ei ystyried fel gyrfa ganddyn nhw ac nid fel swydd yn unig.

CYNGOR - DYDD MERCHER, 19 IONAWR 2022

Bydd yr ymgyrch yn galluogi staff presennol i siarad am sut y gwnaethant ddechrau fel gweithwyr gofal cymdeithasol ac fe'u cefnogwyd gan y cyngor i ddatblygu a datblygu eu gyrfaoedd ymhellach.

Bydd *Wales Online* yn cyfweld â rhai o'n staff fel rhan o hyn, a bydd yr ymgyrch yn cynnig cipolwg realistig ar yr hyn y mae'n ei olygu mewn gwirionedd i weithio o fewn gofal cymdeithasol a'r ymroddiad sydd ei angen i wneud gwahaniaeth i'n trigolion sy'n agored i niwed.

Cynhelir digwyddiad recriwtio hefyd yng nghanol tref Pen-y-bont ar Ogwr gan fod hyn yn arbennig o ddefnyddiol yng nghanau blaenorol yr ymgyrch recriwtio.

Bydd yr ymgyrch yn dileu llwyddiant a phoblogrwydd ymgyrchoedd recriwtio tebyg a lansiwyd gan Lywodraeth Cymru a Gofal Cymdeithasol i Oedolion a bydd yn cynnwys pwyslais trwm ar pam mae staff yn gweld bod gweithio ym maes gofal cymdeithasol yn rhoi boddhad a boddhaol yn broffesiynol ac yn bersonol.

Bydd yr ymgyrch yn cael ei lansio'n ddiweddarach yr wythnos hon, a gobeithiaf y bydd yr aelodau'n gwneud popeth o fewn eu gallu i'w gefnogi, ac i helpu i roi cyhoeddusrwydd iddi ar draws ein holl gymunedau lleol.

Aelod Cabinet – Cenedlaethau'r Dyfodol a Lles

Efallai na fydd yr Aelod yn ymwybodol bod gweithgareddau amrywiol yn cymryd lle rhwng nawr a diwedd mis Mawrth fel rhan o'r rhaglen Gaeaf Lles (*Winter of Wellbeing*).

Wedi'i gynllunio ar sail 'Haf o Hwyl' a gynhaliwyd yn flaenorol. Cefnogir y rhaglen gan Lywodraeth Cymru ac mae'n ceisio cynnig cyfleoedd i bobl ifanc barhau i fod yn egniol, yn ddiogel ac yn iach.

Gydag amrywiaeth enfawr o ddigwyddiadau'n cael eu cynnal mewn canolfannau hamdden lleol, pyllau nofio, llyfrgelloedd a mwy, mae'r fenter yn cael ei chyflwyno drwy nifer o sefydliadau lleol fel Halo, BAVO, *Bad Bikes*, KPC a *Boys and Girls Club* yn Betws, Nant-y-moel a'r Wyndham

Yn ogystal, mae'r Urdd yn datblygu gweithdai celfyddydau creadigol, sesiynau blasu band roc ac arhosiad preswyl dros y penwythnos.

Mae'r pandemig wedi bod yn her gwirioneddol i lawer o'n pobl ifanc a'u teuluoedd. Pwrpas Gaeaf Lles yw ceisio rhoi cymorth, arweiniad a chyfleoedd iddyn nhw i fwynhau.

Mae manylion ar gael mewn lleoliadau lleol yn ogystal â gwefan y cyngor, a gobeithiaf y bydd yr Aelodau'n cefnogi'r fenter drwy annog eu hetholwyr i gael mwy o wybodaeth.

Aelod Cabinet – Addysg ac Adfywio

Hoffwn dynnu sylw yn fyr at rai datblygiadau arloesol diweddar yn Ysgol Gynradd Pen-y-bont sydd wedi bod o fudd mawr i'r disgyblion.

Yn ddiweddar, ymwelodd *Rylie* â dysgwyr Blwyddyn Dau. Ci Collie ydy *Rylie* wnaeth ymuno â'r grwpiau darllen er mwyn hyrwyddo darlennedd, lleihau pryder yn ogystal â helpu plant gydag anghenion arbennig.

Roedd *Rylie* yn ddylanwad da i ymdawelu yn ogystal a chefnogi hyder a brwdfrydedd y plant wrth iddyn nhw gael eu hannog i ddarllen yn uchel. Afraid dweud, roedd *Rylie* yn

CYNGOR - DYDD MERCHER, 19 IONAWR 2022

hynod boblogaidd ac roedd yr ymweliad yn llwyddiant mawr, felly mae cynlluniau'n cael eu harchwilio i ymestyn y cynllun i ysgolion eraill ar draws y rhanbarth.

Mae Ysgol Gynradd Penybont hefyd wedi gosod peiriant gwerthu unigryw sy'n cynnig nid byrbrydau na diodydd i ddisgyblion, ond llyfrau.

Bob wythnos, mae un enillydd lwcus o bob dosbarth yn cael tocyn i wobrwyo eu hymdrechion darllen, eu hagwedd a'u cynnydd. Gall y disgybl buddugol ddefnyddio'r tocyn i ddewis llyfr newydd o'r peiriant gwerthu arbennig sydd ar gael.

Rwy'n siŵr y bydd yr Aelodau'n cytuno bod y ddau ddatblygiad arloesol hyn yn cynnig cymhelliant ardderchog i blant ddarllen mwy a gwella lefelau llythrennedd lleol.

Mae'r ysgol yn haeddu cael ei chanmol am yr ymdrechion hyn, felly llongyfarchiadau i bawb fu'n gysylltiedig.

Prif Weithredwr

Hoffwn hysbysu'r Aelodau ein bod wedi derbyn hysbysiad swyddogol y bydd Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuenctid Pen-y-bont ar Ogwr yn cael ei arolygu gan Arolygiaeth Prawf Ei Mawrhydi fis nesaf.

Cynhelir yr arolygiad rhwng 14 a 18 Chwefror 2022.

Bydd y tîm arolygu yn adolygu gwaith y Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuenctid cyn cyflwyno adroddiad ar effeithiolrwydd y gwasanaeth, ac ar ein hymdrechion i atal pobl ifanc rhag troseddu ac aildroseddu.

Mae arolygiadau HMIP wedi'u cynllunio i hyrwyddo rhagoriaeth o fewn gwasanaethau troseddau ieuenctid ledled Cymru, ac i sicrhau ein bod yn cyflawni ein cyfrifoldebau mor effeithiol â phosibl.

Byddwn yn rhannu rhagor o wybodaeth gydag Aelodau maes o law.

618. DERBYN CYHOEDDIADAU GAN YR ARWEINYDD

Yn gyntaf, hoffwn longyfarch a chrosawu'r Cynghorydd Christopher Davies i'w gyfarfod cyntaf o'r Cyngor llawn.

Hefyd, ein dymuniadau gorau i'r Cynghorydd Giffard sydd wedi bod yn ysbyty Tywysoges Cymru yn cael gwared ar ei bledren gall. Gwn ei fod wedi bod yn ganmoliaethus iawn am y meddygon, y nyrsys a holl staff y GIG sydd wedi ei drin yno.

Ar hyn o bryd mae fy ngrŵp yn cario swyddi gwag ar CO&SC, SO&SC 1 ac SO&SC 2, oherwydd bod y Cynghorydd Gebbie gynt yn eistedd ar bob un o'r cyrff hyn ond nad yw bellach yn gallu, fel Aelod Cabinet newydd ei benodi.

Felly, mae'r aelodau sy'n disodli Llafur ar bob un o'r Pwyllgorau hyn fel a ganlyn:-

CO&SC - Y Cynghorydd N Burnett
SO&SC 1 - Y Cynghorydd S Smith
SO&SC 2 - Cynghorydd N Burnett

Bydd yr Aelodau wedi nodi llwyddiant y trefniadau pandemig sydd wedi bod ar waith ers Gŵyl San Steffan a'u bod yn falch o weld bod cyfraddau heintio wedi parhau i ostwng.

CYNGOR - DYDD MERCHER, 19 IONAWR 2022

Mae Llywodraeth Cymru bellach wedi cadarnhau y bydd cyfyngiadau'n lleddfu ymhellach yn raddol wrth i Gymru symud yn ôl tuag at lefel rhybudd sero.

Daw hyn yn dilyn y dystiolaeth ddiweddaraf am iechyd y cyhoedd sy'n dangos bod achosion coronafeirws cadarnhaol wedi gostwng tra bod mwy na dwy ran o dair o bobl 12 oed a throsodd wedi derbyn naill ai *booster* neu drydydd dos o'r brechlyn Covid-19.

Wrth gwrs, mae nifer o oblygiadau yn dilyn o hyn ar gyfer Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr.

Er y bydd y symudiad llawn i lefel rhybudd sero yn dibynnu ar sefyllfa iechyd y cyhoedd yn parhau i wella, mae nifer y bobl sy'n gallu ymgynnull mewn digwyddiadau awyr agored bellach wedi codi o 50 i 500.

O 21 Ionawr, ni fydd cyfyngiadau ar nifer y bobl sy'n gallu cymryd rhan mewn gweithgareddau awyr agored.

Bydd torfeydd yn gallu dychwelyd i ddiwyddiadau chwaraeon awyr agored, a bydd lletygarwch awyr agored yn gallu gweithredu heb orfod cyflwyno mesurau rhesymol ychwanegol.

Fodd bynnag, dylid nodi y bydd angen y Pass Covid o hyd er mwyn mynd i ddiwyddiadau awyr agored mwy.

Os bydd y duedd ar i lawr yn parhau, bydd yr holl weithgareddau dan do yn symud i lefel rhybudd sero o 28 Ionawr.

Bydd hyn yn golygu y bydd clybiau nos yn gallu ailagor, ac er y bydd gweithio gartref lle bynnag y bo modd yn parhau'n bwysig, ni fydd yn ofyniad cyfreithiol mwyach.

Bydd angen i fusnesau, cyflogwyr a sefydliadau eraill gynnal asesiad risg coronafeirws penodol o hyd a rhoi mesurau rhesymol ar waith i leihau lledaeniad coronafeirws, a bydd angen y Pass Covid o hyd ar gyfer mynediad i glybiau nos, digwyddiadau, sinemâu, neuaddau cyngerdd a theatrau.

Ni fydd angen gwasanaeth cyflwyno, 'rheol chwech' a dau fetr o ymbellhau corfforol bellach, ond bydd rheolau hunanynysu ar gyfer pobl sy'n profi'n positif am Covid-19 a rheolau ar orchuddion wyneb yn y rhan fwyaf o leoedd cyhoeddus dan do yn parhau mewn grym ar ôl 28 Ionawr.

Efallai eich bod hefyd wedi gweld y bydd Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg yn cynnig brechiadau galw i mewn yn erbyn fflw'r gaeaf, i blant dwy a thair oed.

Mae hyn yn dilyn pryderon y gallai plant sydd wedi bod yn absennol o'r ysgol fod wedi colli eu rhaglen brechu rheolaidd mewn ysgolion a'u mewn perygl yn ystod misoedd olaf y gaeaf pan fo'r fflw yn fwy cyffredin.

Bydd y clinigau galw i mewn ar gael yn lleol yng nghanolfan frechu *Ravens Court* rhwng 9am a 4pm ddydd Sadwrn 22 a dydd Sul 23 Ionawr.

Mae prawf llif ochrol newydd yn cael ei dreialu yng Nghymru hefyd fel y gall pobl eu defnyddio gartref.

Wedi'i frandio fel *Flowflex* ac yn cael ei ddisgrifio ar y pecynnu fel 'Prawf Cyflym SARS-Cov-2-Antigen,' sy'n gwneud i ffwrdd a'r angen i roi'r swab yn y gwddf ac i chi wneud swab trwyn yn unig.

Mae profion symudol hefyd ar gael i unrhyw un sy'n profi symptomau coronafeirws. Mae profion gyrru drwodd ar gael ar hen safle *Revlon* ym Maesteg ac yng Nghanolfan Gymunedol Coety a Litchard rhwng 9am a 5pm.

Gallwch hefyd fynd i'r ganolfan brofi cerdded drwodd ym maes parcio Neuadd Bowls yn Stryd yr Angel, Pen-y-bont ar Ogwr rhwng 8am-8pm.

Nodwch fod archebu'n parhau i fod yn hanfodol ar draws y tri safle, ac y gellir trefnu hyn drwy fynd i wefan Llywodraeth Cymru, ffonio 119, neu, os oes gennych anawsterau clywed neu leferydd, 1800 1119.

Er bod y mesurau a gymerwyd ychydig cyn y Nadolig wedi cyfyngu ar ledaeniad coronafeirws ac wedi ein galluogi i ddechrau'n ôl tuag at amodau lefel rhybudd sero, rhaid inni wneud hynny mewn ffordd synhwyrol, fesul cam lle mae angen cymryd gofal o hyd.

Mae Covid-19 yn parhau i fod yn fygythiad gwirioneddol, ac mae ein hamddiffyniad gorau yn parhau i fod o ran sicrhau bod cymaint o bobl â phosibl yn cael rownd lawn o frechiadau.

Gobeithiaf y bydd aelodau'n parhau i hyrwyddo hyn yn eu wardiau lleol, a hoffwn ddiolch i bawb am eich cefnogaeth barhaus i helpu i hyrwyddo'r mesurau pwysig hyn.

Yn olaf, mewn newyddion cysylltiedig, gall busnesau manwerthu, lletygarwch, hamdden a thwristiaeth ym Mwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr gofrestru ar gyfer cyllid Llywodraeth Cymru i leddfu effaith amrywiolyn Omicron yn ystod y cyfnod rhwng 13 Rhagfyr 2021 a 14 Chwefror 2022.

Mae cyfanswm o £120 miliwn ar gael, a bydd busnesau cymwys sy'n talu trethi annomestig yn gallu hawlio taliad o naill ai £2,000, £4,000 neu £6,000.

Er mwyn elwa, bydd angen i fusnesau ailgofrestru eu manylion er mwyn derbyn y taliad, ond gallant wneud hynny'n gyflym ac yn hawdd ar-lein ar wefan y Cyngor.

Ers dechrau'r pandemig, mae Llywodraeth Cymru wedi darparu dros £2.2 biliwn o gymorth i fusnesau ledled Cymru i'w helpu i reoli eu ffordd drwy amgylchiadau anodd.

Bydd y gronfa'n mynd gryn ffordd tuag at gryfhau gwydnwch, ehangu cyfleoedd busnes, a diogelu swyddi.

Yr wyf yn siŵr y bydd Aelodau am helpu i sicrhau bod busnesau lleol yn ymwybodol o'r cymorth hwn, ac mae rhagor o wybodaeth, gan gynnwys cwestiynau cyffredin, canllawiau cymorth a gwiriwr cymhwysedd, ar gael ar wefan Busnes Cymru.

Yn olaf, cafwyd cyfarfod o'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu yn ystod y bore a deallaf fod cwestiynau am bresenoldeb y Dirprwy Arweinydd a minnau yn y cyfarfod. Gallaf gadarnhau fy mod wedi anfon fy ymddiheuriadau oherwydd fy mod yn talu teyrnged mewn angladd. Roedd y Dirprwy Arweinydd yn hwyr oherwydd bod ei ferch wedi bod yn rhan o ddamwain car difrifol. Yr wyf yn falch o gadarnhau bod ei ferch yn ddiogel ac yn ffodus ni chafodd ei hanafu'n ddifrifol. Diolch i'r Aelodau am eu pryderon.

619. TREFNIADAU ETHOLIADOL YNG NGHYNGOR CYMUNED COETY UCHAF

Cyflwynodd y Prif Weithredwr adroddiad, er mwyn rhoi gwybod i'r Aelodau am gasgliad yr ymgynghoriad mewn perthynas â'r arolwg o drefniadau etholiadol yng Nghyngor

Cymuned Coety Uwch (CHCC) yn dilyn cais ffurfiol yn ystod yr Adolygiad Ffiniau diweddar, i geisio cymeradwyo'r cynigion terfynol ac i awdurdodi'r Prif Weithredwr i gyflwyno cynigion terfynol i Gomisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru.

Roedd cefndir yr adroddiad yn cadarnhau bod y cyngor, ar 24 Tachwedd 2021, wedi cyhoeddi ei gynigion drafft mewn perthynas â threfniadau etholiadol y Comisiwn ac ysgrifennodd at bawb â diddordeb fel y'u nodir yn y Cylch Gorchwyl i ystyried y trefniadau presennol a chyflwyno unrhyw sylwadau drwy lythyr neu e-bost erbyn 5 Ionawr 2022.

Dywedodd y Prif Weithredwr, ar ôl i'r cyfnod ymgynghori ddod i ben, fod y cyflwyniadau bellach wedi'u hadolygu a bod y canllawiau a geisir gan Gomisiwn Ffiniau i Gymru wrth lunio'r cynnig terfynol.

Mae'r cynnig drafft wedi'i ddiwygio, gan ystyried yr ymatebion a gafwyd a'r canllawiau gan Gomisiwn Ffiniau i Gymru, i ddarparu ar gyfer lefelau gwell o gydraddoldeb etholiadol, sy'n un o brif bennaethiaid allweddol y Comisiwn Ffiniau. Mae'r Argymhellid Terfynol sydd wedi'i gynnwys fel Atodiad 1 wedi'i grynhoi ym mharagraff 4.1 o'r adroddiad cyflwyno.

Daeth y Prif Weithredwr â'r eitem i ben drwy ddweud y bydd yr adroddiad yn cael ei gyflwyno i Gomisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru i'w graffu ar ôl ei gymeradwyo. Yna bydd y Comisiwn yn adolygu'r cynigion ac, os caiff ei ystyried, bydd yn cymeradwyo Gorchymyn i'w wneud i weithredu'r newid trefniant etholiadol arfaethedig terfynol. Rhaid i'r Gorchymyn gael ei wneud cyn yr Hysbysiad Etholiadol ar 21 Mawrth 2022, er mwyn iddo gael ei weithredu ar gyfer yr Etholiadau Lleol ym mis Mai 2022.

PENDERFYNIAD: Nododd a chymeradwyodd y Cyngor hwnnw'r cynigion terfynol sy'n deillio o arolwg trefniadau etholiadol Cyngor Cymuned Coety Uchaf ac awdurdododd y Prif Weithredwr i gyflwyno'r cynigion terfynol (fel yr amlinellir yn Atodiad 1 yr adroddiad) i Gomisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru.

620. Y DIWEDDARAF AM Y RHAGLEN GYFALAF - ADRODDIAD CHWARTER 3 2021-22

Cyflwynodd y Prif Swyddog Dros Dro – Cyllid, Perfformiad a Newid adroddiad, er mwyn:

- cydymffurfio â gofyniad y Sefydliad Siartedig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) 'Y Cod Darbodus ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol (argraffiad 2017)
- rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am y sefyllfa gyfalaf ar gyfer 2021-22 ar 31 Rhagfyr 2021 (Atodiad A i'r adroddiad)
- ceisio cymeradwyaeth ar gyfer rhaglen gyfalaf ddiwygiedig ar gyfer 2021-22 i 2030-31 (Atodiad B)
- wedi nodi'r Dangosyddion Darbodus a Dangosyddion Eraill rhagamcanol ar gyfer 2020-21 (Atodiad C i'r adroddiad).

Rhoddodd adran nesaf yr adroddiad y wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau am raglen gyfalaf y Cyngor ar gyfer 2020-21, ers i'r gyllideb gael ei chymeradwyo ddiwethaf gan y Cyngor, ac mae'n ymgorffori unrhyw gynlluniau newydd a chymeradwyaethau grant. Ar hyn o bryd, mae'r rhaglen ddiwygiedig ar gyfer 2021-22 â chyfanswm o £49.603 miliwn, daw £28.495 miliwn ohono o adnoddau Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr (BCBC), gan gynnwys derbyniadau cyfalaf, cyfraniadau refeniw o gronfeydd wrth gefn, gyda'r £21.108 miliwn sy'n weddill yn dod o adnoddau allanol, gan gynnwys y Grant Cyfalaf Cyffredinol.

Roedd Tabl 1 yr adroddiad yn dangos y rhaglen gyfalaf ar gyfer pob Cyfarwyddiaeth o fis Hydref 2021 (chwarter 2) i safle'r Cyngor hyd at chwarter 3. Roedd hyn yn adlewyrchu llithriad i'r blynyddoedd nesaf o ychydig dros £30m.

Roedd Tabl 2 yn crynhoi'r tybiaethau ariannu presennol ar gyfer y rhaglen gyfalaf ar gyfer 2021-22. Cadarnhaodd y Prif Swyddog - Cyllid, Perfformiad a Newid y gall hyn gynnwys adlinio cyllid i wneud y mwyaf o grantiau'r llywodraeth.

Rhoddodd Atodiad A fanylion y cynlluniau unigol o fewn y rhaglen gyfalaf gan ddangos gwariant a gymeradwywyd, amrywiaethau a'r llithriant a gyfeiriwyd ato ar gyfer y gyllideb a ddiwygiwyd ar gyfer 2021-22.

Dangosodd paragraff 4.4 o'r adroddiad fod y cynlluniau unigol a oedd yn destun llithriant i'r blynyddoedd i ddod a rhoddodd y Prif Swyddog – Cyllid, Perfformiad a Newid ddiweddariad o'r rhain er budd y Cyngor.

Ers yr adroddiad cyfalaf diwethaf a gymeradwywyd gan y Cyngor ym mis Gorffennaf 2021, mae nifer o gynlluniau newydd a ariennir yn allanol wedi'u cymeradwyo yn ogystal â chynlluniau wedi'u hariannu'n fewnol, ac maen nhw wedi'u hymgorffori yn y rhaglen gyfalaf, fel y nodir ym mharagraff 4.5 o'r adroddiad. Roedd nifer o gynlluniau eraill o fewn y rhaglen gyfalaf yn aros am gadarnhad o gyllid allanol dros gyfnod y gaeaf. Efallai y bydd angen ailbroffilio rhai o'r cynlluniau hyn hefyd, ychwanegod. Fe gynhyswyd y Rhaglen Gyfalaf fel Atodiad B i'r adroddiad.

Rhoddodd rhan nesaf yr adroddiad fanylion am Ddangosyddion Darbodus a Dangosyddion Eraill ar gyfer 2021-22 ynghyd a manylion monitro'r rhain.

Eglurodd y Prif Swyddog – Cyllid, Perfformiad a Newid na fyddai'r Cyngor, o ran benthycu unrhyw arian, yn mynd ar drywydd hyn yn y tymor byr, ond yn hytrach yn defnyddio ei gronfeydd wrth gefn tymor byr at y diben hwn. Fodd bynnag, byddai benthycu arian wrth symud ymlaen yn parhau i gael ei werthuso a'i fonitro.

Roedd Atodiad C i'r adroddiad yn manylu ar y dangosyddion gwirioneddol ar gyfer 2020-21, y dangosyddion amcangyfrifedig ar gyfer 2021-22 a nodir yn Strategaeth Gyfalaf y Cyngor, a'r dangosyddion rhagamcanol ar gyfer 2021-22, yn seiliedig ar y Rhaglen Gyfalaf ddiwygiedig. Roedd y rhain yn adlewyrchu bod y Cyngor yn gweithredu yn unol â therfynau cymeradwy.

O ran Monitro'r Strategaeth Gyfalaf, roedd gan y Cyngor nifer o rwymedigaethau hirdymor eraill a gynhwyswyd yn y Strategaeth Gyfalaf fel Menter Cyllid Preifat Ysgol Maesteg (PFO), yn ogystal â threfniadau prydlesu ar gyfer y Ganolfan Arloesi, Contract Gwastraff yr Awdurdod a benthyciad effeithlonrwydd ynni Llywodraeth Cymru.

Cadarnhaodd y Dirprwy arweinydd ei fod yn croesawu'r adroddiad ac yn benodol, y gwaith a gynigiwyd yn Depo Bryncethin i gefnogi'r defnydd o gerbydau electronig yn y dyfodol.

Gwnaeth Aelod y pwynt bod hyn yn ffordd ddruod o adeiladu'r ysgol mewn perthynas â'r Ysgol newydd ym Maesteg drwy ddyrannu arian PFI. Gan fod cyfraddau llog isel ar hyn o bryd, gofynnodd am unrhyw ffordd y gallai'r Cyngor dynnu'n ôl o'r Cytundeb, a allai wedyn fod o fudd i'r Awdurdod yn ariannol.

Nid oedd y Prif Swyddog - Cyllid, Perfformiad a Newid yn ymwybodol o hanes llawn y cynllun hwn, fodd bynnag, roedd yn ymwybodol bod darpariaeth yr ysgol wedi'i negodi a'i chytuno drwy gytundeb hirdymor ac os ceisiwn dynnu'n ôl o'r cytundeb hwn yn awr,

yna byddai hyn yn newid trefniadau cytundebol y cytundeb a fyddai'n anochel yn arwain at ddyfarnu rhai costau cosb sylweddol yn erbyn y Cyngor.

Dywedodd yr Arweinydd fod hwn wedi'i archwilio o'r blaen yn ystod y 18 mis diwethaf a sefydlwyd na fyddai unrhyw fudd ariannol i'r Awdurdod pe bai'n tynnu'n ôl o'r Cytundeb PFI. Cytunodd y Dirprwy Arweinydd â hyn, gan ychwanegu bod y Cyngor wedi sicrhau ffordd gost-effeithiol o brynu'r ysgol newydd o hyd.

Dywedodd Aelod ei fod yn falch o weld rhai o'r cynlluniau newydd a gynigiwyd fel rhan o'r Rhaglen Gyfalaf, yn arbennig, Cynllun Newydd Pont/Croesfan Rheilffordd Heol Pencoed fel rhan o Gronfa Trafnidiaeth Leol Metro Plus, sydd ar hyn o bryd yn cael ei ymgynghori gan y cyhoedd. Gofynnodd beth oedd yr arian wedi'i ymrwymo hyd yn hyn, gan ei fod yn ymwybodol bod cyllid o £150k ac wedi'i fuddsoddi i ddechrau, gyda £47k o hyn yn cael ei wario hyd yma.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol – Cymunedau, fod y cynllun ym Mhencoed wedi cael ei amcangyfrif i gostio tua £17miliwn a byddai hyn yn cael ei geisio gan y Gronfa Lefelu. Ar hyn o bryd roedd y Cyngor yn gweithio ar ddyluniad y bont gyda rhanddeiliaid allweddol, gyda chais yn cael ei wneud erbyn mis Mehefin eleni. Pwysleisiodd fodd bynnag y byddai'r gwaith sydd ei angen wedyn yn cymryd tua thair blynedd i'w gwblhau, gan fod y rhain yn effeithio ar y brif reilffordd i Lundain. Roedd y cyllid cychwynol wedi'i neilltuo drwy Gronfa Ranbarthol Bargen Ddinesig Caerdydd, ac yna'r rhan fwyaf o'r cyllid a ddaeth gan y Llywodraeth Ganolog, h.y. y Gronfa Lefelu.

Ychwanegodd yr Aelod Cabinet - Cymunedau, fod £17m yn gost amcangyfrif ar hyn o bryd, a allai, mewn gwirionedd, fod yn amcangyfrif ceidwadol o gostau.

Nododd Aelod fod llithriant yn y swm o ychydig dros £30m yn mynd i'r flwyddyn ariannol nesaf, o ganlyniad i'r pandemig ac ati, a oedd yn ddealladwy i raddau, o ystyried y pwysau yr oedd awdurdodau lleol wedi'u hwynebu yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf. Gofynnodd sut y mae hyn yn llithro o'i gymharu â blynyddoedd blaenorol. Croesawodd hefyd y newyddion bod Llywodraeth Cymru yn ymrwymo £2.65m o gyllid i gefnogi gwaith blaenorol a wnaed mewn cartrefi preswylwyr yn Ward Caerau a gofynnodd a ddylai'r Cyngor hefyd fod yn ychwanegu at y cyllid hwn drwy ddyraniad y Rhaglen Gyfalaf.

O ran y cymariaethau llithriad ar gyfer eleni a'r flwyddyn nesaf a chymariaethau â blynyddoedd blaenorol, dywedodd y Prif Swyddog - Cyllid, Perfformiad a Newid y byddai'n ymchwilio i'r gymhariaeth hon y tu allan i'r cyfarfod ac yn ei dro yn bwydo hyn yn ôl i'r Aelod. Byddai unrhyw newidiadau i'r Rhaglen Gyfalaf yn cael eu cynnig gan y Cabinet yn y ffordd arferol ac yna'n cael eu cyflwyno i'r Cyngor llawn yn dilyn hyn, i'w benderfynu.

PENDERFYNIAD:

Fod y Cyngor wedi:

- 1) wedi nodi diweddariad Rhaglen Gyfalaf 2020-21 Chwarter 3 y Cyngor i 31 Rhagfyr 2021 (Atodiad A i'r adroddiad)
- 2) Cymeradwyo'r Rhaglen Gyfalaf ddiwygiedig (Atodiad B i'r adroddiad);
- 3) Nodi y Dangosyddion Darbodus a Dangosyddion Eraill a ragwelir ar gyfer 2021-22 (Atodiad C)

621. CYNLLUN GOSTYNGIADAU'R DRETH GYNGOR 2022-23

Daeth y Dirprwy Faer â'r Cadeirydd ar gyfer yr eitem, o ystyried y datganiad o ddi-ddordeb niweidiol yr oedd y Maer wedi'i ddatgan yn yr adroddiad hwn yn gynharach yn y cyfarfod.

Cyflwynodd y Prif Swyddog - Cyllid, Perfformiad a Newid adroddiad, a'i ddiben, oedd rhoi gwybodaeth i'r Cyngor ynghylch gweithredu Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor 2022-23 (CTR), ac i nodi'r gofyniad i'r Cyngor fabwysiadu cynllun CTR erbyn 31 Ionawr 2022, ynghyd â'r goblygiadau o ran ariannu.

Cynghorodd ar ffurf cefndir, hynny Mae CTR yn rhoi cymorth i'r rhai sydd ar incwm isel sydd ag atebolrwydd i dalu Treth y Cyngor.

Roedd Llywodraeth y DU eisoes wedi datganoli i Lywodraeth Cymru y gallu i sefydlu cynlluniau lleol yng Nghymru a nododd y bwriad i leihau gwariant ar CTB o 10%.

Ar 20 Ionawr 2021, fe wnaeth y Cyngor fabwysiadu Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor ar gyfer 2021-2022 mewn cytundeb a Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013. Bydd y cynllun hwn yn dod i ben ar 31 Mawrth 2022.

O'r data diweddaraf, mae 12,717 o aelwydydd yn derbyn CTR ar hyn o bryd. Mae 8,114 o'r rhain o oedran gweithio ac mae 4,603 o oedran pensiynadwy. O'r 12,717 o aelwydydd sy'n derbyn CTR, mae gan 9,801 hawl i ostyngiad CTR llawn.

Parhaodd y Prif Swyddog - Cyllid, Perfformiad a Newid, drwy ddweud bod y Cynulliad ar 27 Tachwedd 2013 wedi gosod reoliadau, gweithredodd a threfniadau i gefnogi'r rhai a fydd yn talu Treth y Cyngor. Mae Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013 a Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Cynllun Diofyn) (Cymru) 2013, yn rhagnodi prif nodweddion y cynllun sydd i'w fabwysiadu gan bob cyngor yng Nghymru. Ers hynny, mae mân ddiwygiadau i'r rheoliadau hyn wedi'u gwneud pob blwyddyn ariannol.

Mae Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (Gofynion Rhagnodedig a'r Cynllun Diofal (Cymru) (Diwygio) 2022 wedi'i roi o flaen y Senedd i'w gymeradwyo. Mae'r rheoliadau hyn yn diweddarau'r ffigurau ariannol a ddefnyddir yn y cynlluniau CTR ac yn gwneud diwygiadau i'r hyn a amlinellir ym mharagraff 4.4 o'r adroddiad.

Nid oedd y rheoliadau newydd yn cynnwys unrhyw newidiadau sylweddol o safbwynt yr hawl-wyr, i'r cynllun presennol ac roedd y lefel uchaf o gymorth y gall hawl-wyr cymwys ei chael yn parhau i fod yn 100%.

Dywedodd y Prif Swyddog - Cyllid, Perfformiad a Newid ei bod yn ofynnol i'r Cyngor fabwysiadu Cynllun CTR p'un a yw'n cymhwyso unrhyw un o'r elfennau dewisol ai peidio, a ddangosir ym mharagraff 4.6 o'r adroddiad. Os bydd y Cyngor yn methu â chymeradwyo cynllun, yna bydd cynllun diofyn yn gymwys. Dim ond os yw'n gwneud ei gynllun ei hun o dan y Rheoliadau Gofynion Rhagnodedig y gall y Cyngor gymhwyso disgresiwn.

Roedd adran nesaf yr adroddiad yn amlinellu manylion ynghylch yr ymgynghoriad a gynhaliwyd ar y Cynllun CTR.

Cynigiodd yr adroddiad fod yr elfennau dewisol yn parhau fel yr amlinellwyd ym mharagraff 4.11 o'r adroddiad.

Dyweddod y Prif Swyddog - Cyllid, Perfformiad a Newid fod angen i'r Cyngor ystyried a ddylid disodli neu ddiwygio ei gynllun CTR a'i fod yn gorfod gwneud cynllun o dan ofynion y Rheoliadau Gofynion Rhagnodedig. Mae'r rhwymedigaeth yn ddyletswydd statudol ac mae'n gymwys hyd yn oed os yw'r Cyngor yn dewis peidio â chymhwysu unrhyw un o'r disgresiwn sydd ar gael iddo.

Y dull a argymhellir o ymdrin â'r disgresiwn sydd ar gael yw cymhwysu'r argymhellion yn Nhabl 1 ym mharagraff 4.23 o'r adroddiad. Dylid nodi nad oes arian ychwanegol ar gael gan Lywodraeth Cymru i ariannu'r elfennau dewisol, ychwanegodd. Ychwanegodd y Prif Swyddog - Cyllid, Perfformiad a Newid ymhellach fod Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau na fydd cyllid ychwanegol i bontio unrhyw fwlch a bydd disgwyl i bob awdurdod fodloni unrhyw ddiffyg.

Roedd yr argymhelliad mewn perthynas â'r elfennau dewisol sydd ar gael yn ystyried y canlynol:

- Yr ymatebion i'r ymgynghoriad a gafwyd yn 2016, yn enwedig y rhai sy'n ymwneud â'r elfennau dewisol;
- Y cynllun lleol presennol mewn perthynas â thrin Pensiynau Anabledd Rhyfel, Pensiynau Gweddwon Rhyfel a Phensiynau Gweddwon Rhyfel ar gyfer Budd-dal Tai a chynllun CTR 2020-21, sy'n diystyru'r taliadau hyn yn llawn; a
- Y cyllid sefydlog sydd ar gael.

Daeth y Prif Swyddog - Cyllid, Perfformiad a Newid i ben ei hadroddiad drwy gynghori Aelodau o'i oblygiadau ariannol.

Nododd Aelod fod dros 8,000 o aelwydydd o oedran gweithio yn hawlio'r lwfans hwn, ond gofynnodd, a oedd dadansoddiad pellach ar gael a oedd y bobl hyn yn gweithio (ar incwm isel) ac yn hawlio neu a oeddent yn economaidd anweithgar.

Dyweddod y Rheolwr Budd-daliadau ac Asesiadau Ariannol y gellid rhannu'r wybodaeth i raddau, ond y gallai fod yn anodd o ran y rhai sydd hefyd yn cael budd-daliadau pellach fel, er enghraifft, Cymhorthdal Incwm a Chredyd Cynhwysol.

Ychwanegodd y Dirprwy Arweinydd y byddai'r lwfans hwn yn cynorthwyo'r rhai sy'n cael anhawster ariannol o ran talu eu Treth Gyngor ac y byddai'r Cyngor yn sicrhau bod Cynllun Cyfathrebu wedi'i roi ar waith, fel bod y rhai a oedd yn gymwys ar gyfer y Cynllun yn ymwybodol ohono ac yn gwybod sut i hawlio ohono.

Ychwanegodd yr Arweinydd fod y budd-dal hefyd ar gael i bobl sydd wedi ymddeol gan gynnwys gweddwon Rhyfel/gweddwon.

PENDERFYNIAD:

Bod y Cyngor:

- Yn nodi Rheoliadau Cynlluniau Gtyngiadau'r Dreth Gyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013 a'r Rheoliadau a ddiwygwyd yn 2014 i 2022.
- Mabwysiadu Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor 2022-2023 fel y nodir ym mharagraffau 4.18 i 4.23 o'r adroddiad.

622. ADOLYGIAD O GYDBWYSEDD GWLEIDYDDOL - NEWIDIADAU I AELODAETH PWYLLGORAU

Cyflwynodd y Swyddog Monitro adroddiad gyda'r pwrpas o:

CYNGOR - DYDD MERCHER, 19 IONAWR 2022

- roi gwybod i'r Cyngor am y newid o gymerodd le o ran cydbwysedd gwleidyddol yr Awdurdod yn dilyn ethol y Cynghorydd Chris Davies mewn isetholiad yn ddiweddar yn Ward Caerau;
- ceisio cymeradwyo'r cydbwysedd gwleidyddol diwygiedig;
- cymeradwyo'r dyraniad o seddi i grwpiau gwleidyddol yn unol â'r rheolau cydbwysedd gwleidyddol fel y'u nodir yn Atodiad i'r adroddiad, a chymeradwyo'r newidiadau i aelodaeth y Pwyllgorau fel yr amlinellir ym mharagraff 4.1 o'r adroddiad.

Eglurodd fod newid diweddar wedi bod yn aelodaeth y grwpiau gwleidyddol, gyda'r Cynghorydd Chris Davies (Annibynnol) yn cael ei ethol mewn is-etholiad yn ddiweddar yng Nghaerau. Felly, roedd hyn wedi effeithio ychydig ar y cydbwysedd gwleidyddol ar Bwyllgorau oherwydd, ers ei ethol, roedd y Cynghorydd Davies wedi ymuno â Grŵp Annibynnol Llynfi, yn hytrach na bod yn Annibynnol fel unigolyn.

O ystyried hyn, roedd angen y newidiadau canlynol i aelodaeth y Pwyllgorau, yn unol â darpariaeth o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972:-

1. Fforwm Cynghorau Tref a Chynghorau Cymuned - Y Grŵp Llafur i golli sedd Grŵp Annibynnol Llynfi i ennill sedd.
2. Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Pwnc 2 – Annibynnol Llynfi i ennill sedd.

Dangoswyd y ffigurau cydbwysedd gwleidyddol wedi'u diweddarau sy'n cynnwys y newidiadau hyn yn yr Atodiad i'r adroddiad.

PENDERFYNIAD:

Fod y Cyngor wedi:

- (1) Nodwyd y canlyniad y newid i'r cydbwysedd gwleidyddol o'r Awdurdod o ganlyniad i'r newidiadau yn y grwpiau gwleidyddol yn dilyn ethol y Cynghorydd Chris Davies mewn isetholiad yn Ward Caerau.
- (2) Cymeradwyo'r cydbwysedd gwleidyddol diwygiedig (y Cyngor).
- (3) Cymeradwyo dyrannu seddi i grwpiau gwleidyddol yn unol â rheolau cydbwysedd gwleidyddol, fel y nodir yn yr Atodiad i'r adroddiad a'r newidiadau dilynol i aelodaeth y Pwyllgorau fel yr amlinellir ym mharagraff 4.1 o'r adroddiad.
- (4) Bod y Cynghorydd C Davies yn cael ei enwebu fel aelod o Grŵp Annibynnol Llynfi i eistedd ar Bwyllgor Trosolwg a Chraffu Pwnc 2 a Fforwm y Cyngor Tref a Chymuned.
- (5) Bod disgwyl i enwebiad Aelod Llafur roi'r gorau i'w sedd ar Fforwm y Cyngor Tref a Chymuned.

623. AIL BENODIADAU I'R PWYLLGOR SAFONAU

Cyflwynodd y Swyddog Monitro adroddiad a'i ddiben oedd nodi bod cyfnod swydd dau Aelod Annibynnol o'r Pwyllgor Safonau wedi cael eu hymestyn.

Eglurodd y Swyddog Monitro y bydd cyfnod swydd dau o'r Aelodau Annibynnol yn dod i ben ym mis Chwefror a mis Mai 2022. Mae'r Aelodau dan sylw yn gymwys i gael eu hailbenodi am dymor pellach. Ar ôl hynny, mae'r Rheoliadau'n datgan bod yn rhaid iddynt ymddiswyddo gan na chant wasanaethu yn y swydd am fwy na dau dymor. Yn ogystal, mae'r Rheoliadau'n nodi mai pedair blynedd yw uchafswm hyd yr ail dymor y swydd.

CYNGOR - DYDD MERCHER, 19 IONAWR 2022

Mae'r Aelodau wedi gwneud cyfraniad buddiol i lywodraethu'r Cyngor ac wedi cytuno i wasanaethu am dymor pellach.

PENDERFYNIAD: Cytunodd y Cyngor i ail-benodi Mr Jeff Baker a Mr Philip Clarke i'r Pwyllgor Safonau am gyfnod pellach yn y swydd.

624. **NODI ADRODDIADAU GWYBODAETH**

Rhoddodd y Prif Swyddog - Gwasanaethau Cyfreithiol a Rheoleiddiol, Adnoddau Dynol a Pholisi Corfforaethol (a Swyddog Monitro) adroddiad ar yr Adroddiadau Gwybodaeth a gyhoeddwyd ers cyfarfod diwethaf y Cyngor.

PENDERFYNIAD: Bod y Cyngor yn cydnabod cyhoeddiad y ddogfen a restrir yn yr adroddiad.

625. **CWESTIWN GAN Y CYNGHORYDD T THOMAS I'R AELOD CABINET DROS LES A CHENEDLAETHAU'R DYFODOL**

CWESTIWN

A wnaiff yr Aelod Cabinet amlinellu nifer yr ymholiadau gan breswylwyr yn y Fwrdeistref Sirol am reoli plâu a llygod dros y pum mlynedd diwethaf?

Ymateb:

Mae nifer y ceisiadau rheoli plâu wedi cynyddu o flwyddyn i flwyddyn ac am y pum mlynedd diwethaf, dangosir y rhain isod:

Plâ	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21
Llygod mawr	3352	3569	4045	4205	5119
Llygod	126	149	155	119	101
Chwilod da	1	5	1	1	2
Gwenyn Gwenynen feirch	77	68	108	104	118
Pycs (<i>Bedbugs</i>)	26	21	41	34	31
Chwain	51	32	34	57	27
Cyfanswm	3633	3844	4384	4520	5398

Ar wahân i'r ceisiadau rheoli plâu domestig uchod, mae SRS wedi delio â'r nifer canlynol o gwynion:

	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21
Gorfodi Rheoli Plâu	Data ddim ar gael	552	652	518	706
Croniadau Niwsans	Data ddim ar gael	19	8	16	24
Safleoedd Ffiائد a Phryfedog	Data ddim ar gael	5	11	2	6
Cyfanswm	Data ddim ar gael	574	671	536	736

Cwestiwn atodol gan y Cyngorydd T Thomas

Rwy'n delio â llawer o Atgyfeiriadau Aelodau sy'n ymwneud â phroblemau gyda llygod mawr a nodaf o'r data a roddwyd, fod ceisiadau rheoli plâu sy'n gysylltiedig yn benodol â llygod mawr wedi cynyddu 53% ers 2016/17. Tybed a oes rheswm hysbys am hyn?

Ymateb:

Mae data'n adlewyrchu cynnydd o flwyddyn i flwyddyn mewn galwadau am faterion rheoli plâu, fodd bynnag, gan fod y Cyngor wedi cael Contractwr newydd, mae galwadau o'r fath wedi gostwng yn sylweddol o'u cymharu â'r Contractwr blaenorol o 23 i 14 galwad y dydd (ar gyfartaledd).

Mae gan y Contractwr newydd Fodiwl Gweithredu gwell hefyd, lle maen nhw'n darparu 'galwad cyn iddyn nhw ymweld' i sicrhau bod preswylwyr gartref cyn iddyn nhw ymweld â safle'r broblem. Gofynnodd y Contractwr blaenorol i breswylwyr sicrhau eu bod yn gartref am gyfnod o 3 neu 4 diwrnod, ac o fewn yr amser hwnnw byddent yn ymweld heb eu cyhoeddi rhwng 9am a 5pm. Er bod y gwasanaeth am ddim, gallai preswylwyr yn hytrach nag 'aros i mewn' benderfynu dewis cael darparwr preifat arall i ddatrys y mater, er y byddai'n rhaid iddyn nhw wedyn dalu am hynny. Roedd gan y darparwr newydd gyfraddau ymateb gwell na'r darparwr blaenorol hefyd, h.y. 48 awr o'i gymharu â 72 awr, yn y drefn honno.

Ail gwestiwn atodol gan y Cynghorydd G Thomas

A yw'r gwasanaethau a ddarperir gan y Contractwr newydd yn rhad ac am ddim, fel yr oeddent gyda'r un blaenorol?

Ymateb:

Ydyn, maen nhw am ddim, er eu bod cyn y pandemig oherwydd yr arbedion sy'n ofynnol o dan yr MTFS, roedd cynnig i gyflwyno codi tâl am wasanaethau Rheoli Plâu. Fodd bynnag, canfu BCBC arbedion mewn manau eraill, a arweiniodd at gynnal y gwasanaeth yn rhad ac am ddim a chan ei fod yn fater iechyd cyhoeddus, yna mae hwn yn benderfyniad rhesymol. Fodd bynnag, nid oedd hyn yn wir am awdurdodau cyfagos, gan fod gwasanaeth Bro Morgannwg yn dod gyda chost, h.y. tua £100 ac yn yr un modd, mae Rhondda Cynon Taf a Chastell-nedd Port Talbot hefyd yn codi tâl am wasanaethau Rheoli Plâu.

Trydydd cwestiwn atodol gan y Cynghorydd Rss Penhale-Thomas

A yw'r Aelod Cabinet wedi cael unrhyw ddealltwriaeth lle gallai problemau Rheoli Plâu fod yn waeth mewn rhai ardaloedd yn hytrach nag eraill. Er enghraifft, a ydyn nhw'n waeth mewn llety rhent preifat nag yn y sector tai cymdeithasol ac, os felly, pa gymorth pellach y gellir ei roi ar waith mewn unrhyw leoliadau 'galw uchel' mwy problemus a nodwyd.

Ymateb:

Nid yw pawb mewn gwirionedd yn adrodd am broblemau y maen nhw'n eu profi o ran materion/problemau cnofilod a phlâu, felly mae'n amlwg mai dim ond y deiliaid tai hynny sy'n gwneud neu sydd ganddyn nhw. Rwy'n credu bod rhai pobl yn dal i feddwl ei fod yn dipyn o stigma, h.y. i gymdogion ac eraill weld cerbydau Rheoli Plâu y tu allan i'w heiddo. O edrych ar rywfaint o waith achos, mae'n cadarnhau bod mwy o alwadau'n deillio o drigolion Tai Cymdeithasol a gallai fod oherwydd eu bod weithiau ar incwm is nag mewn llety preifat ac, felly, yn ceisio cael gwasanaeth sy'n rhad ac am ddim y mae'r Cyngor yn ei ddarparu, yn hytrach na thalu Contractwr preifat i ymweld â'i gartref i

CYNGOR - DYDD MERCHER, 19 IONAWR 2022

ddatrys y broblem. Os yw'r Aelod yn dymuno gwybod a oes unrhyw rannau o'r Fwrdeistref Sirol sy'n ddaearyddol yn waeth nag eraill, yna byddwn yn falch o ymchwilio i hyn ar ei gyfer os bydd yn cysylltu â mi y tu allan i'r cyfarfod.

626. **EITEMAU BRYS**

Dim.

Daeth y cyfarfod i ben am 16:21